

ŠTAJERSKI GOSPODAR

IZIDE VSAKO SOBOTO

Uredništvo in upravljanje: Marburg a. d. Drau, Badgasse 6 • Naročnina: letno RM 2.50, polletno RM 1.40, četrtletno 75 Rpf

I. Jahrgang

Marburg a. d. Drau, Montag, 23. Juni 1941

Nr. 9

Nemški obračun s Sovjetsko Rusijo

Proklamacija Führerja nemškemu narodu — Nemška vojska je dobila povelje za napad na največji fronti svetovne zgodovine — Moskva je igrala zahrbtno igro v objemu z angleškimi vojnimi hujskači — Tudi Srbija je bila žrtev angleških in ruskih oblastnikov — Führer je jasno obrazložil izdajstvo boljševiške Rusije — Nemška vojska se bori za obstanek evropske civilizacije — Romunski vojaki se bore skupno z Nemci proti sovragom civilizacije — Tudi Finska maščuje svoj nezaslužen poraz.

Führer je izdal sledečo proklamacijo na naslov nemškega naroda:

Nemški narod!

Nacionalsocialisti!

Težke stvari so me tlačile, mesecem bil obsojen k molku, sedaj pa je prišla ura, ko morem vendar enkrat odkrito govoriti.

Ko je sprejela Nemčija dne 3. septembra 1939 angleško vojno napoved, se je znova ponovil angleški poizkus, onemogočiti vsak pričetek konsolidacije in z njo zvezanega dviga Evrope z borbo proti najmočnejši sili kontinenta.

Zločinska politika Anglije

Tako je Anglija nekoč v mnogoterih vojnah uničila Španijo. Tako se je vojskovala z Nizozemsko in tako je pozneje premagovala s pomočjo Evrope tudi Francijo.

In tako je pričela Anglija ob pričetku stoletja z obkroževanjem takratne Nemčije in l. 1914 svetovno vojno.

Nemčija je bila l. 1918 samo vsled svoje notranje neednosti poražena.

Posledice so bile strašne.

Najprej so s hlinjenjem izjavili, da so se borili samo proti cesarju in njegovemu režimu, ko pa je nemška voj-

ska položila orožje, so začeli z načrtnim uničevanjem nemškega Reicha.

Medtem ko se je dozdevno in dobesedno začela uresničevati prorokba nekega francoskega državnika, češ, da živi v Nemčiji 20 milijonov ljudi preveč, ki bi jih bilo treba z lakoto, boleznijo in izseljevanjem odstraniti, je pričelo narodnosocialistično gibanje svoje ujedinjevanje nemškega naroda in s tem omogočilo ponovni dvig Reicha.

Ta novi dvig našega naroda iz stiske, siromaštva in podlega preziranja je stal v znamenju čisto notranjega preporeka. Posebno Anglija s tem ni bila prizadeta ali celo ogrožena.

Kljub temu je zopet na mah započela nova mržnje polna politika obkroževanja Nemčije. Na znotraj in zunaj je prišlo do one znane zarote židov in demokratov, bolševikov in reakcionarcev z ednim ciljem, onemogočiti ustvaritev nove nemške narodne države in pahniti Reich na novo v onemoglost in stisko.

Poleg nas je zadela mržnja te mednarodne svetovne zarote še one narode, ki jih je sreča ravno tako prezrla in ki so bili prisiljeni k najtežjemu boju za obstanek. Pred vsem je odrekla Italiji in Japonski delež dobrin tega

sveta ravno, tako kakor Nemčiji, in jih je tem državam celo izrecno prepovedala. Združitev teh narodov je bila torej samo čin samoobrambe proti samoljubni svetovni zvezi bogastva in moči, ki jih je ogrožala.

Že leta 1936 je izjavil Churchill po izpovedi ameriškega generala Wooda pred odborom ameriške reprezentacije zbornice, da je Nemčija že zopet preveč mogočna ter da jo je treba uničiti.

V poletju 1939 je Anglija občutila trenutek, v katerem naj bi se pričelo znova nameravano uničenje s ponovitvijo obsežne obkroževalne politike.

Sistem v to svrhu vprizorjene lažnive gonje je obstojal v tem, da so proglasili druge narode kot ogrožene, jih na to vlovili z angleškimi garancijskimi obljubami, da bi potem, kakor pred svetovno vojno, korakali proti Nemčiji.

Tako je uspelo Angliji med majem in avgustom l. 1939 razširiti po svetu vest, da so Litvanska, Estonška, Letonija, Finska, Besarabija in Ukrajina s strani Nemčije naravnost ogrožene. Del držav se je dal speljati ter je garancijske obljube, ki so bile dane v zvezi z omenjeno trditvijo, sprejel, postav-

ljajoč se na ta način v novo obkroževalno fronto proti Nemčiji.

Pod takimj okoliščinami sem smatral, da ne bi mogel odgovarjati pred svojo vestjo in pred zgodovino nemškega naroda, ako ne bi tem deželam oziroma njihovim vladam zjamčil neresničnost angleških trditev, razen tega pa sem največjo silo vzhoda še v prav svečanih izjavah pomiril glede naših interesnih meja.

NACIONALSOCIALISTI!

Vi vsi ste nekoč govorili, da je bil ta korak zame grenak in težek. Nikdar ni gojil nemšk. narod sovražnih čustev proti narodnostim Rusije. Toda že več kot dve desetletji so se trudili židovsko-boljševiški oblastniki, da bi zanetili požar ne samo v Nemčiji, temveč v vsej Evropi. Nemčija ni poskušala svojih svetovnih naziranj zanesiti v Rusijo, pač pa so židovsko-boljševiški oblastniki neprestano poskušali vsiliti nam in drugim evropskim narodom svojo gospostvo, in to ne samo duševno, nego so jim pred vsem hoteli vsiliti svojo vojaško oblast.

Posledice udejstvovanja tega režima pa so bile v vseh deželah kaos, beda in glad. Dve desetletji sem se trudil, da dosežemo nov socialistični red v Nemčiji s čim manj napadi in brez razdejavanja naše produkcije, ki ne odstranjuje samo brezposelnost, marveč dviga tudi dobiček dela v dobrobit vsega delovnega človeštva.

Uspeli te politike gospodarskega in socialnega novega reda našega naroda, ki teži po načrtnem premagovanju staleških in razrednih nasprotij k pravnemu narodnemu občestvu hot zadnjemu cilju, so na svetu edinstveni.

Dogovor z Moskvo

V avgustu leta 1939 je bilo zame težko premagovanje, poslati svojega ministra v Moskvo, da bi tam poizkusil zaječiti angleško obkroževalno politiko proti Nemčiji. Storil sem to v zavesti odgovornosti napram nemškemu narodu, zlasti pa v upanju, da bo koncem koncev le prišlo do trajne odstranitve napetosti in do zmanjšanja naših žrtev.

Medtem ko je Nemčija v Moskvi na svečan način označila razen Litve označena področja in dežele kot področja, ki so izven nemških političnih interesov, je bil sklenjen še poseben dogovor za slučaj, da bi Angliji uspelo dejansko nahujskati Poljsko v vojno proti Nemčiji. Pa tudi tu je prišlo do omejitve nemških zahtev, ki ni bila v nobenem razmerju s storitvami nemškega orožja.

Narodni socialisti! Posledice pogodbe, ki je bilas klenjena na mojo željo ter v interesu nemškega naroda, so bile zlasti za Nemce v prizadetih državah zelo težke.

Več kot pol milijona Nemcev, malih kmetov, rokodelcev in delavcev, je bilo skoro čez noč prisiljenih, zapustiti svojo prejšnjo domovino, da bi se umaknili pred režimom, ki jim je grozil najprej z neizrecno bedo, prej ali slej

pa s popolnim uničenjem. Kljub temu je na tisoče Nemcev izginilo. Nemo-goče je bilo, izvedeti kakoli o njihovi usodi ali celo o njihovem bivališču. Med njimi se nahaja nad 160 moč z nemškimi državljanstvom.

K vsemu temu sem molčal, ker sem moral molčati. Zelel sem, da bi nape-tost med obema državama izginila in da bi se omogočila trajna izravnava vseh vprašanj s to državo.

Že med našim pohodom na Poljskem pa so sovjetski oblastniki v protislovju s pogodbo zahtevali tudi Litvansko.

Nemčija ni imela nikdar namena, okupirati Litvansko, tudi ni nikdar kaj takega sporočila litvanski vladi. Nasprotno pa je odklonila prošnjo takratne litvanske vlade, naj bi v tem smislu poslala nemške čete v Litvansko, in sicer z motivacijo, da to ne bi odgovarjalo ciljem nemške politike.

Kljub temu sem se vdal tudi tej novi ruski zahtevi. Bila pa je le pričetek nadaljevanega novega izsiljevanja, ki se je medtem zopet ponavljalo. Zmaga na Poljskem, ki so jo izvojevale izključno nemške čete, me je napotila, da sem zapadnim silam predložil novo mirovno ponudbo. Propadla pa je ta ponudba vsled vpliva mednarodnih in židovskih vojnih hujskačev.

Vzrok odklanjanja pa je bil že takrat ta, da je imela Anglija še vedno upanje mobilizirati evropsko koalicijo proti Nemčiji in to z vključitvijo Balkana in Sovjetske Rusije.

Tako so se odločili v Londonu poslati v Moskvo kot poslanika gospoda Crippsa. Dobil je jasno nalogo, da vzpostavi pod vsemi pogoji zopet odnose med Anglijo in Sovjetsko Rusijo in da jih pospeši v angleškem duhu. Angleški tisk je poročal o napredovanju te misije tako dolgo, dokler

ni bil primoran molčati iz taktičnih razlogov.

Prve posledice so se res že pokazale v jeseni 1939 in pomladi 1940. Ko se je Rusija spravila na to, da podjarni ne samo Finsko, nego tudi baltiške države, je navedla kot vzrok lažnivo in smešno trditev, da mora te dežele obvarovati pred tujim ogrožanjem, oziroma da jih mora prehiteti. Mislila je s tem samo na Nemčijo. Kajti kakšna druga sila sploh ne bi bila mogla vdreti v področje Vzhodnega morja, še manj pa se tam vojskovati. Kljub temu sem moral molčati. Oblastniki v Kremlju pa so šli še korak naprej.

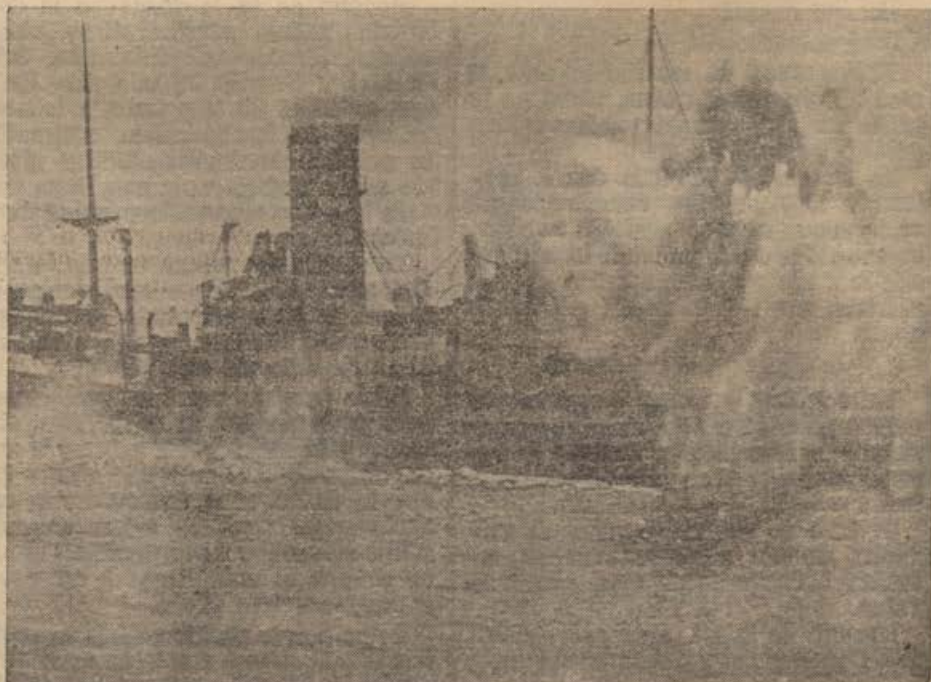
Medtem ko je Nemčija spomladi 1940 umaknila v smislu tako imenovane prijateljske pogodbe svoje čete daleč od vzhodne meje, tako da so bile nekatere pokrajine skoro brez nemškega vojaštva, je pričela že takrat koncentracija ruskih čet v toliki meri, da se je to moglo smatrati kot nujno ogrožanje Nemčije.

Sam Molotov je izjavil spomladi 1940, da se nahaja 22 ruskih divizij samo v baltiških državah.

Ker je ruska vlada sama vedno za-trjevala, da je bila poklicana s strani ondotnega prebivalstva, je mogel biti namen njene prisotnosti samo demonstracija proti Nemčiji.

Medtem ko so naši vojaki počenši z 10. majem 1940 strli na zapadu francosko-angleško moč, se je ruski pohod na naši vzhodni fronti polagoma nadaljeval v vedno večjem obsegu.

Od avgusta 1940 naprej sem smatral, da v interesu Reicha ne bi mogel odgovarjati, ako bi napram temu mogočnemu pohodu boljševiških divizij pustil naše že tolikanj opustošene vzhodne pokrajine nezaščitene. S tem

(PK. August-Weltbild)

Borba za Atlantik. Težka nemška mornariška artilerija je zadela sovražno trgovsko ladjo, ki se pravkar potaplja

pa je nastopilo, kar je britansko-sovjetsko sodelovanje hotelo, namreč: vezanje tako močnih nemških sil na vzhodu, da nemško vodstvo ne bi moglo odgovarjati za radikalen konec vojne, zlasti pa v letalskem pogledu.

To pa ni odgovarjalo le cilju britanske politike, temveč tudi sovjetsko-ruske. Kajti Anglija in Sovjetska Rusija sta skušali to vojno čim bolj zavleči, da bi Evropo oslabei in da bi bila kolikor mogoče brez moči.

Grozeči napad Rusije na Romunijo naj bi končno tudi le služil namenu, dobiti v svojo roko važno podlago ne le gospodarskega življenja Nemčije, temveč vse Evrope, ali pa ga vsaj uničiti. Toda baš Nemčija se je že leta 1933 z neskončno potrpežljivostjo trudila pridobiti države južno-vzhodne Evrope in trgovske svrhe. Imeli smo radi tega tudi največje zanimanje za njihovo notranjdržavno konsolidacijo in red. Vdor Rusije v Romunijo in grška navezanost na Anglijo sta ogrožala tudi te pokrajine in jih hotela spreobrniti v kratkem času v splošno bojišče.

Nasproti našim načelom in navadam sem na nujno prošnjo takratne, tega razvoja krive romunske vlade, dal navet, popustiti radi miru sovjetskimi izsiljevalcem in odstopiti Besarabijo.

Romunska vlada je bila mnenja, da more to zagovarjati pred lastnim ljudstvom samo pod tem pogojem, da Nemčija in Italija kot odškodnino za to prevzameta garancijo, da ostane preostala Romunija nedotaknjena.

Storil sem to s težkim srcem. Predvsem radi tega: če Nemčija da garancijo, jo tudi drži. Mi nismo niti Angležji, niti židje.

Tako sem še v zadnji uri mislil, da služim v tem področju miru, čeprav sem prevzel sam težke dolžnosti. Da končno rešim probleme in da dobim jasnost o ruskem razmerju do Nemčije in radi vedno večje mobilizacije na naši vzhodni meji, sem povabil gospoda Molotova v Berlin.

Sovjetsko-ruski zunanji minister je želel takrat jasnost oziroma pritrditev Nemčije v sledečih štirih točkah:

Prvo vprašanje Molotova:

Je nemška garancija za Romunijo v slučaju sovjetsko-ruskega napada na Romunijo naperjena tudi proti Sovjetski Rusiji?

Moj odgovor:

Nemška garancija je splošna in nas veže brezpogojno; Rusija ni nikdar izjavila, da bi imela razen Besarabije v Romuniji še kake druge interese. Zasedba severne Bukovine je že bil prvi sunek proti temu zagotovitvi. Ne verjamem, da bi imela Rusija zdaj naenkrat še obsežnejše namene napram Romuniji.

Drugo vprašanje Molotova:

Rusija se čuti ponovno ogrožena od Finske. Rusija tega ne trpi. Je-li Nemčija pripravljena, Finsko v nobenem oziru podpirati in predvsem takoj od-

Italija v vojnem stanju z Rusijo

Berlin, 22. junija.

Italijanski veleposlanik Dino Alfieri je obiskal danes predpoldan zunanega ministra v. Ribbentropa ter mu je po nalogu svoje vlade sporočil, da se smatra Italija v obrambi pred ogroževanjem Evrope s strani Rdeče armade na Vzhodu popolnoma solidar-

no z Nemčijo ter se zato smatra od danes 5.30 uri zjutraj v vojnem stanju s Sovjetsko Rusijo.

Ta sklep italijanske vlade je danes zjutraj sporočil italijanski zunanji minister grof Ciano sovjetskemu veleposlaniku v Rimu.

poklicati skozi Finsko korakajoče nemške čete, namenjene v Kirkenes?

Moj odgovor:

Nemčija nima slej ko prej nobenih političnih interesov na Finskem. Nova ruska vojna proti majhnemu finskemu narodu bi se pa od strani nemške vlade morala smatrati kot nesprejemljiva, ker ne bi mogli nikdar verjeti, da Finska ogroža Rusijo. Sploh pa nismo hoteli, da bi vzhodno morje postalo še kedaj bojišče.

Tretje vprašanje Molotova:

Je-li Nemčija pripravljena dopustiti, da Sovjetska Rusija daje garancijo Bolgariji in da pošlje svoje čete v Bolgarijo. Molotov bi v tem slučaju izjavil, da sovjetske čete nimajo namena, odstraniti na pr. kralja.

Moj odgovor:

Bolgarija je suverena država in razen tega mi ni znano, da bi bila Bolgarija Sovjetsko Rusijo zaprosila — slično kot Romunija Nemčijo — za kako garancijo. Razen tega bi se moral o tem posvetovati s svojimi zavezniki.

Četrto vprašanje Molotova:

Sovjetska Rusija potrebuje na vsak način prost prehod skozi Dardanele in zahteva za svojo zaščito zasedbo nekaterih važnih oporišč v Dardanelah oziroma na Bosporu. Vprašanje je, dali je Nemčija glede tega sporazumna ali ne.

Moj odgovor:

Nemčija je vsak čas pripravljena, pristati na spremembo montrejske pogodbe v korist črnomojskim državam. Nemčija pa ni pripravljena dati dovoljenja za ruska oporišča v Dardanelah.

Nacionalsocialisti! Zavzel sem stališče, ki ga moram zavzeti kot Führer Reicha, pa tudi kot odgovorni zastopnik evropske kulture in civilizacije.

Posledica tega je bila okrepitev sovjetskega delovanja, naperjenega proti Reichu, predvsem pa takojšnji začetek notranjega rovarjenja v novi romunski državi in poizkus, odstraniti s propagando bolgarsko vlado.

S pomočjo zmešanih in nezrelih glav romunske legije se jim je posrečil državni udar v Romuniji z namenom, odstraniti

šefa države generala Antonesca, ustvariti v deželi kaos, da bi potom odstranitve legalne vlade odpadli

predpogoji za nastop nemške garancije.

Kljub temu sem še vedno mislil, da je najlepše, če molčim še naprej.

Takoj po izjalovitvi tega načrta so povečali koncentracijo čet na nemški vzhodni meji. Oklopne oddelke in padobranci so premestili v vedno večjem številu v bližino nemške meje. Nemška vojska in tudi nemška domovina vedo, da se ni nahajala še pred nekoliko tedni na nemški vzhodni meji nobena nemška oklopna ali motorizirana divizija.

Če pa bi bil potreben še kak dokaz za sicer dobro skrito koalicio med Anglijo in Sovjetsko Rusijo, ga je prinesel jugoslovanski konflikt.

Medtem ko sem se trudil in zadnjičkrat poskusil pomiriti Balkan in ko sem skupno z Ducejem povabil Jugoslavijo, da pristopi k trojnemu paktu, sta Anglija in Sovjetska Rusija organizirali v složnem delovanju udar, ki je odstranil v eni noči takratno vlado, ki je bila za pakt.

Danes se lahko pove nemškemu narodu: srbski udar proti Nemčiji se ni odigral samo pod angleškim, ampak v glavnem pod sovjetskimi zastavami. Ker smo tudi k temu molčali, je šla sovjetska vlada še en korak naprej. Organizirala ni samo prevrat, ampak je tudi nekoliko dni pozneje sklenila z njej vdanimi novimi kreaturami znano prijateljsko pogodbo, ki ji je bil namen, ohrabriti Srbe v njihovem odporu proti pomiritvi Balkana in jih nasčuvati proti Nemčiji. Ta namen ni bil brez vzroka.

Ker sem pa tudi sedaj še mislil, da je bolje, ako ne govorim, so šli oblasti niki Kremlija še par korakov dalje.

Nemška vlada je danes v posesti podlag, iz katerih je razvidno, da je Rusija v to svrhu, da bi Srbijo končno le pognala v vozno, dala zagotovilo dobave orožja, letal, municije in drugega vojnega materiala proti Nemčiji, in sicer preko Soluna.

To se je zgodilo skoro v istem trenutku, ko sem osebno dal japonskemu zunanjemu ministru Macuoki nasvet, naj bi se Japonska pomirila z Rusijo, ker sem upal, služiti na ta način ideji miru.

Samo nagli prodo, naših brezprimer, njih živizij proti Skoplju ter zavzetje Soluna sta onemogočila namen te

sovjetsko-angleške zarote. Srbski letalski častniki pa so pobegnili v Rusijo in so bili tam sprejeti fako kot zavezniki.

Zmaga osovine na Balkanu je one, mogočila načrt, po katerem naj bi se Nemčija zapletla v tem poletju v večmesečne borbe na jugovzhodu. Medtem je ta zmaga onemogočila dokončni pohod sovjetskih armad ter ojačenje njihove vojne pripravljenosti.

Moskva s tem ni samo prelomila določila naše prijateljske pogodbe, temveč jih je na nizkoten način izdala, vse to pa v času, ko so kremeljski oblastniki natančno kakor v slučaju Finske in Romunije na zunaj do zadnje minute hlinili mir in prijateljstvo ter urejali nedolžne demantije.

Če so me doslej okoliščine silile k molku, je prišel sedaj trenutek, ko bi bilo vsako nadaljnje gledanje ne samo greh, nego celo zločin, storjen nad nemškim narodom in nad celo Evropo.

Danes stoji okrog 160 ruskih divizij na naši meji. Že več tednov se dogajajo stalne kršitve te meje in sicer ne samo pri nas, temveč tudi na visokem severu in v Romuniji. Ruski letalci se zabavajo s tem, da te meje kratkoma spregledujejo, da bi nam tako dokazali, da so že gospodje v teh pokrajinah. V noči od 17. na 18. junija so vdrele ruske patrulje na nemško ozemlje in so bile šele po daljšem streljanju pregnane. S tem pa je sedaj prišla ura, ko je potrebno nastopiti proti tej zaroti židovsko-angleških povzročevalcev vojne in prav tako židovskim oblastnikom boljševiške centrale v Moskvi.

Nemški narod!

V tem trenutku se razvija fronta, ki je po dolžini in obsegu doslej največja na svetu. Skupno s finskimi tovariši stoje borci narviškega zmagovalca na Severnem ledenem morju. Nemške divizije pod poveljstvom zavojevalca Norveške branijo skupno s finskimi borci pod njihovim maršalom finska tla. Od vzhodne Prusije do Karpatov segajo formacije nemške vzhodne fronte. Na obalah Pruta, ob spodnjem teku Donave pa tja do obale Črnega morja se združujejo pod vodstvom državnega šefa Antonescu nemški in romunski vojaki.

Naloga te fronte ni več samo zaščita posameznih držav, temveč zavarovanje Evrope in rešitev vseh.

Jaz sem se zato odločil, položiti usodo in bodočnost Nemčije in našega naroda zopet v roke naših vojakov.

Bog naj nam pomaga prav v tej borbi!

Berlin, 22. junija 1941.

Adolf Hitler.

**Pozdrav vseh zavednih
Spodnještajercev je
„Heil Hitler!“**

Dokumenti ruskega izdajstva

Berlin, 22. junija. Zunanji minister Reicha v. Ribbentrop je danes zjutraj pred zastopniki nemškega in inozemskega tiska objavil noto, ki jo je naslovil nemški Zunanji urad na vlado Sovjetske Rusije. V tej noti je nemška vlada v posameznostih obrazložila izdajstvo Moskve napram Veliki Nemčiji.

Obsežni dokument nemške vlade dokazuje v posameznostih, da je sovjetska vlada ojačevala razkrojevalne poizkuse, naperjene proti Nemčiji in ostali Evropi. V teh dokumentih je nadalje izraženo, da je Sovjetska Rusija v stopnjevanju meri obračala svojo politiko sovraštva proti Nemčiji. Končno pa

je Sovjetska Rusija zbrala vse svoje vojaške sile za naskok na nemško mejo. Nota nemške vlade ugotavlja izrecno:

»S tem je sovjetska vlada izdala in prelomila pogodbe in dogovore z Nemčijo. Sovraštvo boljševiške Moskve proti nacionalsocializmu je bilo jače nego politična pamet. Boljševiška Moskva je skočila nacionalsocialistični Nemčiji v njeni borbi za obstanek v hrbet.«

Spomenica dokazuje na koncu, da gre v sedanji borbi za to, obraniti ves kulturni svet pred smrtno nevarnostjo boljševizma ter tako pripraviti pot za resničen socialni dvig Evrope.

Romunija je prepričana o pravičnosti vojne z Moskvo

Romuni navdušeno manifestirajo za Führerja in vojno proti izdajalski Sovjetski Rusiji.

Iz Bukarešte poročajo: V zvezi s proklamacijo Führerja na nemški narod je izdal tudi romunski državni vodja general Antonescu proklamacijo, naslovljeno na romunski narod. Führerjeva proklamacija in nota nemške vlade Sovjetski Rusiji sta Romunom pojasnila prave razloge za to borbo. Vsa Romunija je prepričana o pravičnosti te borbe in stoji sklenjeno za odločitvami Führerja. Romuni čestitajo na ulicah svojim nemškim prijateljem ter izražajo svojo globoko vero v zmago nad boljševiki. Bukarešta je že v romunskih in nemških zastavah. Po ulicah in trgih so se že v nedeljo predpoldan zbirali ljudje in vzklikali Adolfu Hitlerju.

Opoldan se je zbrala manifestacijska povorka pred nemškim poslanstvom ter je tako dolgo vzklikala, dokler ni stopil v hišo se nahajajoči podpredsednik vlade prof. Antonescu skupno z nemškim poslanikom v Killingerjem na balkon. Prof. Antonescu je imel govor ter je med drugim izjavil:

»Tako disciplinirana, kakor je bila Romunija do sedaj, bo šla tudi v to vojno. Življenjske pravice romunskega naroda so našle pri Führerju vedno polno razumevanje. Na koncu je poudaril govornik velike zasluge poslanika v. Killingerja ter je vzkliknil Führerju. Množica je govorniku burno pritrjevala.

(PK. Gofferje-Weltbild)

Nemški vojaki na krovu italijanskega rušilca v pristanišču Spalato. Obiskovalcem so takoj ponudili čašo dalmatinskega vina

Führerjevo povelje vojakom vzhodne fronte

Führer in Vrhovni poveljnik vojske je z dnem 22. junija naslovil na vojaške vzhodne fronte dnevno povelje, v katerem jim je obrazložil izjavo, ki jo je dal domovini v svoji proklamaciji, naslovljeni na nemški narod.

Zgodovinski dan v Berlinu

Berlin, 22. junija. Nedeljo zjutraj ob 5.30 uri je prenehala glasba v zvočnikih. Fanfare in bobni so zdravili Berlinčane, ki so nato poslušali znani glas ministra dr. Göbbelsa, ki je prečital na mikrofoni proklamacijo Führerja nemškemu narodu. Ljudje so z največjo napetostjo poslušali obrazlago iz ust ministra dr. Göbbelsa. Milijoni prebivalcev glavnega mesta Nemčije so nadaljnjo obrazlago zunanjega ministra v. Ribbentropa poslušali z mrzličnim interesom, ravno tako pa tudi vse ostale uradne objave in naznanila.

Berlinčani so jutranje liste trgali prodajalcem iz rok. Vsakdo je hotel prečitati Führerjevo proklamacijo. Na vseh obrazih se je zrcalila jeklena volja in odločnost. Čuli so se vzkliti: »Tokrat so se zaračunali. Führer se lahko zanese na nas!«

General Antonescu vrhovni poveljnik nemško-romunskih čet

Bukarešta, 22. junija. Državni vodja general Antonescu je imenoval propagandnega ministra prof. Mihaela Antonesca za podpredsednika vlade. Državni vodja general Antonescu je prevzel vrhovno poveljstvo nad nemško-romunskimi četami v Moldaviji.

Vodja Nemcev v Romuniji, Andreas Schmidt, je izdal proglas na vse v Romuniji bivaajoče Nemce ter je izjavil, da bodo v gigantski vojni, ki jo vodi Reich za življenje in svobodo nemškega naroda in za novi evropski red, tudi romunski Nemci v nemško-romunski vojaški zvezi sodelovali kot romunski vojaki z istim fanatizmom kakor vojaki domovine pod vodstvom Führerja.

Švica pod vtisom zgodovinske odločitve

Po poročilih iz Ženeve so tamkajšnji listi izdali v zvezi z vojno med Nemčijo in Sovjetsko Rusijo posebne izjave. List »Suisse« poroča iz Berlina: »Pričela je največja doba svetovne zgodovine.« V Berlinu — tako je poročal omenjeni list — so navdahnjeni s popolnim zaupanjem. Evropa še ni doživela takega edinstva kot sedaj, ko gre za borbo proti skupnemu sovragu.

Slovaška je prekinila odnose s Sovjetsko Rusijo

Bratislava, 22. junija. Slovaška republika je danes, nedeljo dne 22. t. m., prekinila diplomatske odnose s Sovjetsko Rusijo.

Navdušenje po vsej Italiji

Kakor poročajo iz Rima, je izdala v nedeljo zjutraj uradna agencija Stefani poročilo o pohodu nemških, finskih in romunskih čet proti Sovjetski Rusiji. Italijanski narod se zaveda, da je napočil s to odločitvijo zgodovinski trenutek. Fašizem in nacionalsocializem sta že od vsega početka spoznala

smrtno nevarnost s strani boljševizma. Ves italijanski narod je z navdušenjem in pritrditvijo doznal odločitev Führerja, ki je sklenil skupno z Romuni in Finci streti svetovno nevarnost ruskega boljševizma.

Španija misli in čuti z Nemčijo

Španski listi so v nedeljo obrazložili pomen nemškega obračuna z boljševizmom Rusijo v naslednjem smislu: »Samo Nemčija ima pravico, imenovati se kot prvobornilca za svobodo, kulturo in civilizacijo. Srca nam bijejo hitreje, ker je prišla ura odločitve. Vse simpatije odgovornega človeštva so na strani nemške vojske in njenih zaveznikov.«

Tako so postopali s Štajerci!

O doživljajih v prisilni službi Spodnještajercev v bivši srbski armadi bi se lahko pisalo cele knjige. Danes naj zadostuje kratak opis nekaterih opazovanj, ki jih opisuje starejši človek, ki je kot rezervist moral na orožne vaje. Kraj dogodkov je vas Pazinien v okraju Pettau. Dogodki sami so se odigrali v juliju 1940.

V imenovano vas je med drugimi prišel na vežbo tudi bivši Feldwebel avstrijske armade, mariborski trgovec in Nemec H. Ker se jim je mož zdel sumljiv in mu niso hoteli zaupati straže pri tamkajšnjih bunkerjih, so ga v spremstvu vrnili višjemu poveljstvu v Marburg. Poveljstvo v Marburg-u ga je že naslednjega dne poslalo nazaj v Pazinien. Od tam so ga par dni pozneje s spremstvom poslali v najjužnejšo garnizijo Jugoslavije, v Prištino, k neki delavski stotniji, da je tam, daleč proč od nemške meje, odslužil svoje orožne vaje.

Dne 3. julija 1940 smo bili vsi rezervisti — sami Spodnještajerci priče, kako je aktivni narednik Šilović, Srb, s palico mučil in pretepal rezervista, nad 30 let starega poročnega moža in družinskega očeta Janžekoviča. Mož, doma nekje v okraju Pettau ali Luttenberg, je baje na vojaškem dopustu izgubil ali zapravil vojaški plašč, ki je bil državna last. Šilović ga je zato poklical iz zapora v pisarno. Tam ga je po mili volji klofotal ter tepel po licu in po glavi. Nato ga je zavlekel v skladišče, kjer je zaklenil vrata, mu s pomočjo arnautskega kaplarja zvezal roke, sezul čevlje in slekel hlače ter ga po podplatih na nogah, zadnji plati itd. z nalašč v to svrhu pripravljeno dolgo palico najmanj pol ure pretepal in mučil. Ko mu je zvezan siromak obležal v nezavesti, ga je pustil. Ta proces se je naslednje dni na isti način ponovil.

Poveljnik stotnije, srbski aktivni poročnik Velislav Momirovič, ni vse to samo odobril, temveč celo odredil naredniku Šiloviću, da se ima posluževati takih metod kaznovanja vojakov. On

sam je v neštetihi slučajih z lastnimi rokami izvrševal take telesne kazni.

Kot pisarja so imeli pri stotniji aktivnega vojaka, 23 letnega kmečkega fanta G. iz Reifnig-a pri Fresen-u. Fant je bil nekoč dijak. Kadar je narednik Šilović bil slabe volje, takrat je ubogi pisar čisto gotovo bil tepen. Kriv ali nekriv, s klofutami, ki jih je kulturni Spodnještajere moral v stavu »mirno« od nekulturnega Srba sprejemati, si je ta poldivji narednik miril svoje v nočnem pijančevanju in krokanju razdražene živce. Pretepanje vojakov in strah pred batinami, sta bila edina podlaga njegove avtoritete.

Dne 21. julija 1940 je poveljnik Momirovič v gostilni Tobias popival z različnimi ženskami in rezervisti, ki so plačevali celokupne zapitke. Spodnještajere, korporala Zaplata, ki je bil tudi v dotični družbi, se je ob vinu nekoliko ogrel, kar poročniku ni ugajalo. Brez ožira na vse prisotne je ta srbski častnik vstal od mize ter Zaplato najprej s pestjo obdelal in ga nato vrgel postopnicah iz gostilne, da si je nalomil kost na roki.

Med aktivnimi vojaki je v stotniji poročnika Momirovič-a služilo tudi več Spodnještajercev. Vsi ti fantje so nam prisegali, da so častniki in podčastniki nekega še takrat služečega Antona Krištofiča, ki je kot rekrut bil nekoliko bolj neroden ter težko zapopadljiv, toliko pretepal, da so napravili iz njega neke vrste stotnijskega norca in bečca. Fanta, ki je pri nas rezervistih vzbujal vtis nekoliko zaostalega in počasno mislečega človeka, so imeli v tako umazanem in raztrganem stanju, da je beseda srbski ciganski berač bila edino pravičen izraz za njegovo zunanost. Tega siromaka, ki ga je predvojaško življenje kot ubogega delavca metalo po Hrvatskem itd., so imeli zgolj za »zabavo«. S pretepanjem so siromaka toliko zdresirali, da je iz strahu pred novimi udarci storil vse, kar koli mu je kdo rekel. Poln uši, zasmehovan in zaničevan, je ta fant iz zelene Spodnještajer-

ske moral služiti Srbom ter jim igrati neke vrste cirkuškega klovna ali Augusta. Proglasen za norca in beba — ne da bi se ga bilo predlagalo za odpust — je ta siromak, ki je mimogrede povedano bil zmožen čitanja in pisanja, nepismenim Srbom in Arnavtom služil v posmeh in zabavo.

Nekaj o vitaminih

Vitamini so nekaka dopolnila, ki se nahajajo največ v zelenjavi, sočivju, sadju in tudi v nekaterih drugih hranilih in živilih ter so neobhodno potrebna za zdravje in normalen razvoj človeškega in živalskega telesa. Vitamini imajo tudi važno nalogo, preprečiti razvoj bolezenskih klic. Kjer manjka eden ali drugi vitamin, tam se pojavljajo razne težke bolezni, zastane razvoj telesa itd.; v primeru popolnega pomanjkanja vitaminov pa govorimo o posebni bolezni, tako zvani avitaminozi.

Znanost razlikuje danes celo vrsto vitaminov; najvažnejši so tisti, ki jih označuje z A, B, C, D in E.

Vitamin A oskrbuje okostje, pospešuje rast ter vzdržuje telesno odpornost zoper okuženja. Pomanjkanje tega vitamina povzroča zastoj v rasti mladih organizmov, splošno onemoglost, zmeškanje kosti, ošibelost zobjev, očesne bolezni, zlasti vnetje roženice itd.

Vitamin A se nahaja v razni zelenjavi, zlasti listnati, kakor v ohrovtu, zelju, kolerabi, cvetači itd., nadalje v korenju, paradižniku, grahu, koruzi, malinah, borovnicah in robidnicah; vsebujejo ga pa tudi mleko, maslo, sir, jajca, krušni kvas, oljčno in ribje olje. Vitamin B prav tako pospešuje rast in lajša prebavo. Nahaja se v stročnicah, torej v grahu, fižolu, nadalje v paradižniku, korenju, sadnih olupkih, v žitnem zrnju tik pod zunanjo kožico, jajčnem rumenjaku, mleku in tudi v neluščenem rižu, limoni itd. Vitamina B ne vsebujejo mesnine, bela moka in luščen riž. Na Kitajskem in Japonskem, kjer se hrani prebivalstvo skoraj izključno samo z luščenim rižem, je močno razširjena bolezen beri-beri, ki se javlja v skriviljenju udov in neprestanem splošnem slabljenju ter konča s smrtjo.

Vitamin B₂ se nahaja v mleku in zelenjavi. Njegovo pomanjkanje v hrani povzroča nervoznost z glavobolom, nespečnost, vnetje kože, čire in izpuščaje. Ta vitamin tudi pospešuje v znatni meri rast.

Med najvažnejše vitamine spada vitamin C, t. zv. antiskorbutski vitamin, zaradi tega, ker povzroča pomanjkanje tega vitamina v hrani težko bolezen skorbut. Ta se javlja s krvavenjem in z gnilobo dlesni. Na tej bolezni so zlasti trpele razne ekspedicije na zemeljske tečaje in mornarji na dolgih vožnjah po oceanih, ki so se hranili največ s konzerviranim mesom.

Vitamin C se nahaja v zelenjavi, zlasti

sti v špinaci, zelju, sladki papriki, kolerabi, paradižniku, korenju, krompirju in v žitnem zrnju. Mnogo ga vsebuje tudi sadje, zlasti limone, pomaranče, jabolka, maline itd. Prekuhano sadje izgubi mnogo tega vitamina, zaradi tega naj se uživa čim več surovo. Dandanašnji način konzerviranja ohranja tudi v konzerviranem sadju in zelenjavi vitamin C neokrnjen.

Vitamin D je tako zvana antirahitična snov. Nahaja se v jedratih ploščih, paradižniku, špinaci, korenju, gomoljih, mleku, rumenjaku, maslu in največ v ribjem olju. Otroci, ki uživajo hrano, v kateri manjka tega vitamina,

Navodila za pridobivanje smrekovega lubja

Sei civilne uprave za Spodnjo Štajersko, pooblaščenec za gozdarstvo, je gozdnim posestnikom in podjetnikom, ki se bavijo s podiranjem lesa, izdal navodila za pridobivanje smrekovega lubja. Navodila so tiskana kot letak in jih je razdeliti med drvarje in gozdne delavce s zahtevo, da se istih točno držijo.

Ker bodo cene lubja tako visoke, da se bo pridobivanje istega vedno in povsod izplačalo, naj velja načelo: »Kjer koli se podira smreko, se mora pridobiti tudi smrekovo lubje, ki je od velike koristi in prinaša lepe dohodke.«

Besedilo tozadevnih navodil se glasi:

»Najboljše lubje je od 50 do 80 letnih smrek. Pri starejših smrekah je lubje že preveč kosmato in manj uporabljivo.

Ko je drevo podrt in okleščeno, se z debela olupki skorjo v 1 m dolgih zvitkih (najprej se skorja nareže počez na debelu na 1 m dolge komade, ki se vzdolž debela z dveh strani razrežejo in olupijo). Če se skorja ne olupki rača, se je ne sme nabijati, ker je tedaj manj vredna.

Olupljeno skorjo je treba sušiti na primerni podlogi (hlodi ali suhe veje). Mesnata (notranja) stran skorje ne sme biti nikdar obrnjena proti soncu, ker sicer počrni in postane neporabna. Tudi se skorje ne sme odlagati na mokra ali umazana tla! Pred dežjem in sploh pred mokroto jo je treba dobro zavarovati, ker sicer postane plesniva in neuporabna. Ostati mora tudi čista, brez vsake nesnage, praha ali zemlje, ker česlovina od umazane skorje pušča na usnju madeže.

Ko je skorja že nekoliko posušena in že bolj negibčna, se jo zvije z obeh koncev vzdolž v dvojne zvitke. Nikdar se skorje ne sme zvijati samo z ene strani. Mokre skorje naj se ne zlagaj skupaj, ker se ne posuši in postane plesniva. V dvojne zvitke pravilno zvito skorjo prisolimo na za to postavljene rogovele v skladih, ki jim pravimo tudi kozje. Kozje naj se postavijo le na zračne, suhe in vetru izpostavljene kraje! Vsaka koza mora biti

obole na rahiti ali angleški bolezni, ki se javlja z raznimi znaki: slabo zobovje, hrbtenica in noge se krivijo, zatilnik se omehča, koža je bleđa, mišice so ohlapne in široke. Takim otrokom moramo dajati razen ribjega olja zlasti mnogo zelenjadi, špinace, paradižnikov, korenja, svežega masla in sadja. Ista hrana se priporoča tudi nosečim materam. Enaki učinek kakor vitamin D imajo tudi ultravijolični sončni žarki. Vitamin E je dopolnilo, katerega pomanjkanje povzroča neplodnost. Nahaja se zlasti v mesu, pšenici, lucerni in v morskih ribah.

prekrita s streho iz široke skorje, ki je brez lukenj. Kozje morajo biti postavljene tako, da so z bokom obrnjene proti vetru! Na rogovele se prisanjajo zvitki skorje tako, da so na zunanji, vremenu izpostavljeni strani taki zvitki skorje, ki niso preluknjani. Po možnosti se jih postavlja tudi le v enojnih vrstah, da se skorja čim preje in čim bolj posuši. Kjer so tla pod kozami mokrotna ali močno rušnata, naj se pod zvitke podloži dračje, da ne stojijo na golih tleh.

Sklade skorje je treba večkrat pregledati, da ne bi zvitki ležali na tleh!

Skorjo je prevažati le ob daljšem trajajočem lepem vremenu. Med naloženimi zvitki, da se med vožnjo ne premikajo, je vložiti dračje. Voz je treba s skorjo naložiti tako, da se tovor proti vrhu zožuje! Tovor je treba dobro pritegniti z žrdjo in prekriti s plahto!

Pomnite: Mokrota lubja najbolj škoduje, zato ga varujte vselej pred njo, kar bo le Vam v korist!

Praktični nasveti

ga. **Praktični nasveti.** Da ohraniš mleko v poletnem času dalje sveže, dodaj na 1 liter svežega mleka kavino žličko sladkorja, preden ga skuhaš.

ga. **Madeži od muh na pohištvo,** okvirjih itd. odstraniš z lahkoto, če skuhaš glavico česna in z dotično vodo umivaš oziroma brišeš umazane predmete.

ga. **Mravlje v stanovanju** niso ravno prijetne. Napolni lonec sladkane vode do polovice in ga preveži s papirjem ter napravi na sredini za prst veliko luknjo. Mravlje zlezejo v lonec in se utopijo. Nastaviš tudi lahko v sladkorni vodi namočeno gobo, mravlje zlezejo v gobo, katera se potem vrže v vrelo vodo in je goba zopet uporabna.

ga. **Blago iz gumija v poletnem času.** Za obleke iz gumija je bolje, če jih v toplem času shranjujemo v hladnejših prostorih. Toplota je gumijastemu blagu v toliko neugodna, da lahko postane trdo in sčasoma neuporabno.

„Štajerskega Gospodarja“
v vsako hišo in gostilno!

Pobude za kmetško delo v juniju

Poljedelstvo: Na poljih je vse posejano, le negovati in pomagati je treba posevkom v rasti. Sedaj se bo videlo, kadar nastopi suša, ali smo pravilno orali, pripravljali polje za setev in posev pametno negovali. Razumnikova polja se bodo razlikovala od malobrižnikovih, ker kljub suši bodo lepša od njegovih. Že pred žetvijo dobi kmet zadoščenje za svoj trud. Nič naj nas ne moti neuspeh ponekod, to nam bo šola za bodočnost. Ugotoviti neuspehe je ravno tako dolžnost gospodarja, kot biti ponosen na uspeh. Robove njiv očistimo raznega plevela, ki raztresa seme in povzroča toliko nepotrebnega dela. Pred žetvijo je čas, da se preskrbi vse za njo. Četudi smo mlatično, vevnico, rešeta in vreče že v zimi popravili, je ponovni pregled vedno umesten. Mogoče bo potreben nov stroj in premisliti bo treba, ali ne bi kazalo ga nabaviti skupno. Ne pozabimo nabaviti pogonsko sredstvo in mazivo za motorje, ki nam ženejo mlatičnico! Očistimo tudi kašče in shrambe in jih razkužimo s tem, da v njih zažgemo žveplo. Na preorano deteljišče sadimo zelje, peso ali sejemo zeleno koruzo.

Vrtnarstvo: Skrbimo, da nam ne zmanjka solate. Paradižnike vežemo h kolom in trebimo zalistnike. Razsadimo zelje, kelj in karfiol, sejemo za uporabo v jeseni fižol, grah, špinado in tudi kumarce. Okopavamo, plevemo in zalivamo, v dežju polivamo tudi z gnojnicjo. Negujemo in obrezujemo cvetlice.

Sadjarstvo: Pri mlajših nasadih skrbno zatiramo listne uši in kaparje. Okopavamo in čistimo kolobarje. Vežemo cepiče, da jih ne polomijo ptiči in veter. Ponovimo škropljenje proti listnim ušem, škrlupu in jabolčnemu zavijaču, kakor v maju. Rane črešnje čimprej vnovčimo. Obiramo že maline, marelice, jagode, ribezel itd.

Vinogradništvo in vinarstvo: Končamo cepljenje na zeleno. Opravimo drugo in tretje škropljenje z modro galico in prvo žveplanje. Zatiramo grozdnega sukača. Opravimo drugo kop, pletev in privezovanje mladice. V kleti izvršimo redna kletna dela.

Gozdarstvo: Nadaljevanje poletne sečnje, posebno v hribi. Zatiranje robide in drugega plevela splošno, posebno pa v zasedenih delih, kjer je sadike treba rešiti prebujujo rastočega plevela in trave. Nabirajo se razna zadržilna zelišča, posebno kadar zatiramo plevel.

Živinoreja: Čistimo, belimo, zračimo, preurejamo in gradimo nove hleve, gnojnične odtok in jame, kašče in druge shrambe za živalsko hrano. Pregledamo strehe na vseh gospodarskih poslopijih in jih popravimo. Skrbimo, da živina prebije čim več časa na zraku, mlada živina pa tudi po noči.

O telitvi

Vsak skrben živinorejec si v svojih knjigah, koledarju, priliki ali kako drugače označi dan pričakovanega poroda. Brejost traja pri kravi povprečno 280 dni. Ta rok pa ni stalen; brejost lahko traja samo 260, pa tudi do 310 dni pri normalnem porodu. Doba brejosti je za biko navadno nekaj dni daljša nego za telico. Navačni znaki bližajočega se poroda so znani: vime nabrekne, pojavi se mleko; križne medenične vezi postanejo mehke in upadajo, da ne ovirajo poroda; iz sramnice se prične vleči prozoren sluz. Neposreden uvod v porod so porodni popadki, t. j. stiskanje trebušnega mišičevja, ki ga podpirajo mišice v maternični steni zato, da se izrine plod iz maternice. Ako je porod normalen, se kmalu po prvih popadkih pojavi v sramnični odprtini mehur. Neizkušenega živinorejca se že loti nestrpnost; nič pa bi ne mogel storiti bolj napačnega, kakor če bi hotel že sedaj kakor koli pomagati in nič bolj pametnega, kakor če še čaka. Onim trem mehurjem, ki obdajajo plod in so napolnjeni s sluzasto tekočino, je narava namenila še poslednjo nalogo, da polagoma in na vse strani enakomerno širijo odprtino maternice in nožnice ter tako pripravljajo dovolj široko pot novemu bitju. Vsa moderna tehnika bi ne mogla najti bolj primerne načina in bolj ustrezne priprave, da se odprtina vsestransko enakomerno razširi, kakor je pritisk z gibčnim, s tekočino napolnjenim mehurjem. Velika, večinoma nepopravljiva napaka je, če raztrga neučakani porodničar mehur poprej, preden je dovršil svojo nalogo; mehur bo namreč ob pravem času sam počil in bo vrh tega s svojo masno vsebino še namazal porodno pot; žival bo porodila lahko z malenkostno človeško pomočjo ali celo brez nje.

Naj torej pri porodu velja, da s svojo pomočjo ne smemo biti preagili in preveč neučakani; narave ne skušamo popravljati, ampak jo smemo samo podpirati. Največ težkih porodov povzroča nepoučeni živinorejec sam z napačno nego in ravnanjem z brejo kravo in pa z nepravo, zlasti prehitro pomočjo pri porodu.

Isto velja tudi za porode, kjer je zaradi napačne drže kakega dela telesa (podvitih nog, zasukane glave), nepravilne lege ploda (ritenske, stranske, obrnjene) ali drugih ovir človeška pomoč neobhodno potrebna. Sodobni živinozdravnik ima razna sredstva, s katerimi pride tudi v večini teh primerov do cilja. Najdragocenejši med pripomočki je, da izloči porodne popadke in stiskanje maternice ter porodne poti z začasnim omrtnjenjem hrbteničnega mozga z injekcijo (vbrizgom) v križno-repni del hrbtenice. Vsakemu strokovnjaku, ki se v porodni praksi poslužuje tega čisto nič nevarnega sredstva, se vedno znova razodeva veljavnost one stare resnice, da se zdravi božje roke; s to injekcijo je

dan bistven predpogoj za uspešno pomoč pri porodniškem delu: mir in prostor; porodni popadki so izločeni, krava nič ne pritiska, maternica sama pa postane ohlapna in se razširi.

Uspešno je pri nenormalnih porodih možno pomagati in je uspeh verjeten le v svežih in nedotaknjenih primerih; kjer so pa preskušali svojo modrost že razni samozvani »strokovnjaki«, ki imajo navadno mnogo korajže a prav malo znanja, kjer so zardevali že vsi sosede in je vlekle že pol pasi, tam tudi živinozdravnik nima več kaj iskati. Plodna tekočina je že davno odtekla, porodna pot je suha, sluznica do skrajnosti nabrekla in s tem porodna pot zožena; tu velja samo še tolažba, da za smrt ni zdravila. Zadnje besedo pa ima v takih primerih vaški mesar; v hlevu, kjer bi lahko bila molzna krava in živahen telček, zazeva praznina, ki smo jo zakrivali sami s svojo neučakanostjo in nevednostjo. F. L.

O strupih

Živali in rastline izločajo snovi, ki so včasih hudo strupene. Vendar pa živalski in rastlinski strupi niso vsakemu živemu bitju zmerom škodljivi. Včasih se dogaja, da je kak strup nekaterim živalim za hrano, čeprav je vsem drugim živim bitjem nevaren.

Če stisneš mleček in ti njegov sok pade na golo roko, se ti koža hudo vname. Gosenici metulja, ki mu pravimo mlečkov vešček, pa je ta sok slaščica.

Podobno je z mravljinčjo kislino, ki je izdelek živalskih in rastlinskih snovi. To kislino imata čebula in mravlja, med rastlinami pa kopriva. Človeku kislina le malo škoduje; nekoliko peče na koži, pa je kmalu dobro. Pač pa ta kislina mori žuželke. Zanimivo je, da ta kislina umori celo mravljo samo. Pri poskusih so dognali, da je mravljinčja kislina mravlji smrtna. Več mravelj so dali v stekleno cevko, ki so jo dobro zamašili. Nato so mravlje toliko časa dražili, da so začele izločati kislino. Ko se je te kisline v cevki dovolj nabralo, so bile mravlje mrtve. Zato pa druge živali mravljinčjo kislino čislajo kot slaščico. Znano je, da se medved, ki mu pravimo mravljinčar, preživlja le od mravelj in njihovih jajčec. S prednjima nogama razkoplje mravljišče, da pridejo mravlje iz svojih skrivališč. Nato pa stegne svoj dolgi jezik med mravlje. Mravlje se vržejo na jezik in se zagrizejo vanj, med tem pa jih požira. Kukavica najrajši žre ličinke sicer močno strupene gosenice. Nekje živi ptič, ki napolni svojo golšo najrajši z osami, kar bi bilo vsaki drugi živali smrtno nevarno. Metulj smrtoglavec neustrašeno vdere v čebelnjak in začne čebelam lizati med. Čebele ga pikajo, kar se da, vendar to metulju prav nič ne škoduje.

Če človeka piči škorpion, dobi piven človek nevarna vnetja, ohromi,

dobi vročino in izgubi celo zavest. Včasih tako pičeni človek dolga leta hira. Če vbrizgneš v kri psu, ki je težak 15 do 20 kilogramov, le en do poldrugi gram škorpionovega strupa, bo pes v 10 urah poznil. Če ta strup daš nežnim metuljem, kakor je na primer lastavičar in mlečkov večec, so takoj mrtvi. Tudi hroščem strup škoduje in jih umori, toda njihovim ličinkam pa nič ne škoduje. Gosenica sviloprejkica se za tak strup še ne zmeni ne, pač po-

Pri nas lahko večkrat opazujemo boj med ježem in gadom. Jež je najhujši sovražnik strupenega gada. Kadar se ta dva spopadeta, se gad takoj zakadi v ježa in ga začne pikati. Toda jež se za to ne zmeni. Rano si malo polize, pa se bori naprej. Ko nazadnje zagrabí gada za glavo, mu jo z zobmi zdrobi in nato gada mirno pohrusta. Ježu tudi prav nič ne škoduje strup španske muhe, ki je za vse druge živali smrten. Jež mirno prenese celo petkrat toliko pruske kisline, kolikor bi je bilo dovolj, da umori mačko.

Zelo nevaren je strup volčje češnje, ki se imenuje atropin. Eden ali dva miligrama tega strupa pa je dovolj, da je človek mrtev. Pač pa mnogo manj škoduje opicam, konjem in oslom. Domači kunci, morski prašički, podgane in golobje pa sploh ne občutijo tega strupa. Celo pes bo mirno prenesel cel gram tega strupa.

Za človeka zelo nevaren strup je strihnin, medtem ko ga opice in norski prašički mnogo brez škode prenesejo. Sok velike trobelike lahko umori odraslega človeka, med tem ko miši, koze, ovce in konji to rastlino brez škode in celo radi uživajo. Zato pa je s peteršiljem narobe. Peteršilj ima človek kaj rad v juhi in mu dobro dene, zato pa je papigam smrten.

Kako Parzi pokopavajo mrliča

Indija ima kakih 300 milijonov prebivalcev, med katerimi pa imajo pomembno vlogo Parzi, čeprav štejejo le kakih 100.000 duš. Pečajo se po večini s trgovino. Tudi sicer jih dobiš na važnih mestih. Največ jih je v Bombaju.

Ta rod je nekdanj prebival v Iranu. Ko je islam začel tja širiti svojo moč, se niso hoteli vdati in so se raje izselili v Indijo, samo da se niso pomohamedanili. Že nekaj tisoč let se drže Zoroastrove vere. Zlasti so zanimivi njihovi mrliški obredi.

Kadar kak Parz umira, začno pomivati sobo, iz katere bodo odnesli mrliča. Skrbno operejo bele rjuhe, v katerih bodo odnesli mrliča. Malo pred smrtjo poškrope umirajočega z vodo, ki je prav za prav sok iz rastline havme.

Po smrti mrliča okopljejo in ga zavijejo v bele rjuhe; zavito mora biti

Par besed o staranju

Veliko je resnice v izreku, da je človek toliko star, kolikor se starega počuti. So stari ljudje, ki se počutijo mlade, in mladi ljudje, ki se počutijo stare. Toda kakšno starost dočakamo in kako se v starosti počutimo, to je silno odvisno od načina našega življenja.

Splošno je mnenje, da se človek z leti obrabi in da iz te obrabljenosti nastajajo bolezni, katerim je star človek na milost in nemilost izročen. Za tako bolezen smatrajo ljudje tudi takozvano poapnenje žil, ki povzroča povišanje krvnega pritiska — pojav, pred katerim imajo starajoči se ljudje največ strahu. Stvar pa ni tako huda. To, da se žile polagoma strdijo, je samo naravna zaščitna procedura našega telesa proti propuščanju žil — enako, kakor če stara vodna cev propuščata vodo, pa jo je treba znova impregnirati.

Tu pa je seveda prizadeto srce in njegova zmogljivost. Zato nam je treba samo paziti — in to velja ne samo za stara, ampak tudi za mlada leta —

da ne stavljamo na srce, prevelikih zahtev. Bolj ko se človek stara, bolj mora varovati srce naporov in s tem se lahko izogne marsikateri nevarnosti, ki mu preti v visoki starosti. Praktično se pravi to, da se moramo v višji starosti varovati preobilne hrane in pijače, težjega dela, napornih izletov v hribe, hitrega tekanja, sploh vsega, kar pomeni večji napor za srce. Če smo gojili v mlajših letih ta ali oni sport, nikakor ni prav to v starosti opustiti. Sportno življenje, zdravo življenje, toda koristna je samo zmernost, pretravanje pa škodljivo. Za stare ljudi je vsekakor najboljši sport: veliko hoditi in gibati se na svežem zraku. Za pešhojo ni nihče prestar. In samo delovni organi ostanejo zdravi.

Telesna lenoba je največja pospevalka staranja. Dokler le moreš gibati, se gibaj in ne vdajaj se mislim, da si star, marveč zaživi se v zavest, da si še mlad, pa boš ostal mladosten do smrti.

vse truplo, le obličje je prosto. Sorodniki potem ovijejo okrog trupla še nekako vrv. Poslej se mrliča ne sme nihče dotakniti, razen tistih, ki ga pokopavajo. Mrliča tako položijo, da obraz ne gleda na sever. Stari Iranci so namreč sovražili severno stran, češ da odondod prihajajo vse nesreče in vse zlo.

Potem priženejo mimo mrliča psa. Če pes mrliča pogleda, tako pravijo, je to znamenje, da ni še mrtev; če pa se pes za truplo ne zmeni, je človek res mrtev. Stari Parzi so namreč verjeli, da pes najbolje ugotovi, ali je kdo mrtev ali ne.

Po vsem tem pa prenese mrliča v stolp smrtnega molka, kar se mora zgoditi vedno podnevi, da mrliča lahko obsevajo sončni žarki. Čeprav je mrlič še tako oddaljen od stolpa, ga nikdar ne smejo peljati, ampak ga vedno le nosijo, in sicer ga nosita zmerom le dva. Tudi žalujoči svojci korakajo za mrličem po dva in dva. Ko spreved pride do stolpa, nosilci postavijo železno nosilnico na tla, da svojci ranjkemu lahko zadnjikrat pogledajo v obličje. Med tem odpro železna vrata stolpa in mrliča neso v stolp, ga položijo tam na kamenit tlak, nato pa odstranijo rjuhe, v katere je bil mrlič povit. Zdaj se ga nihče več ne sme z roko dotakniti. Rjuhe potrgajo z mrliča z železnimi kavli. Ko je mrlič slečen, ga golega puste na kamnu, nosilci zapuste stolp in zaklenejo železna vrata.

V Bombaju stoje stopi molka na lepem griču Malabarju sredi velikega vrta. Zgrajeni so tako, da od zgoraj ne more nihče videti vanje. Ko se pogrebci približajo griču, jih začnejo obletavati veliki jastrebi, katerih vse

polno poseda tam okoli po drevju in po obzidju stolpa. Ko so mrliča položili v stolp in za njim zaprli železna vrata, se od vseh strani pripode jastrebi z golimi rdečimi vratovi ter planejo na mrliča, katerega v nekaj trenutkih razkosajo in razmesarijo. Pravijo, da ti ptiči svoje delo tako naglo in temeljito opravijo, da v 12 minutah požro večino mrliča. Parzi imajo tako vero, da so zemlja, ogenj in voda sveste reči ter da bi jih mrlič oskrnil, če bi ga pokopali, sežgali ali vrgli v vodo. Zato prepuščajo mrtvece divjim ptičem v plen.

Naglost padajoče kapljice

Naglica padajoče kapljice dežja je odvisna od njene velikosti in od zračnega upora. Novejši poizkusi so pokazali, da dežvena kapljica, ki ima 1.25 milimetra v premeru, pada z naglico 4.8 metra na sekundo. Kaplja pa, ki ima 4.50 milimetra v premeru, pada s hitrostjo 8 metrov na sekundo. Če pa je kaplja večja, njena hitrost ne raste več, marveč se skoraj manjša. Tako je na primer dežvena kapljica, ki je imela v primeru 6.36 milimetra, padala s hitrostjo 7.80 metra na sekundo. Kapljice, ki imajo le pol milimetra ali še manj v premeru, prav za prav sploh ne padajo na tla, marveč jih veter nosi po zraku, kjer plavajo. Tudi večje kapljice se le težko delajo. Če ima kaplja premera 5 milimetrov ali še več, se navadno zgodi, da jo veter razprši v delce, ki se potem spet združijo z delci drugih kapljic v nove kaplje. Velike deževne kaplje, ki imajo 7 do 8 milimetrov v premeru, opazujejo navadno pri tropičnih nalivih.